

DANICA.

Katolišk cerkven list.

Tečaj XI.

V Ljubljani 25. listopada 1858.

List 24.

Nro. 2178.

ANTONIUS ALOYSIUS WOLF

Miseratione divina et apostolicae sedis gratia Episcopus Labacensis, Princeps, Imperialium austriaeorum Ordinum Leopoldi Magnae Crucis Eques, Ferreae Coronae I. classis Eques, Francisci-Josephi Commendator et sac. caes. reg. apost. Majestatis Consiliarius intimus actualis etc.

Dilectis Nobis in Christo, venerabili Capitulo tum ecclesiae cathedralis Labacensis, tum ecclesiae collegiatae Neostadiensis, nec non M. R. D. Decanis, Parochis, Vicariis, Capellanis localibus, Provisoribus, Curatis et Beneficiatis totique Clero Nostrae Dioeceseos Salutem et paternam Nostram benedictionem.

Cum onus ministerii episcopalis maximi sit momenti, Nos autem viribus jam pene fractis non tantum optime perspicientes, occupationum molem in Dioecesi adeo ampla uni soli vix esse supportabilem, sed etiam pro pastorali Nostra solitudine praecavere volentes, ne quid culpa Nostra regimini Dioecesis Labacensis desit, simulque desiderantes, ut omni ex parte adimpleantur omnia, quae pertinent ad officium, dignitatem, ordinem et jurisdictionem Nostram episcopalem, ideo in administratione Episcopatus Labacensis, quem Sanctissimus Dominus Noster Leo Papa XII. die 12. Julii 1824 Nostrae imbecillitati superimposuerat, Vicarium idoneum advocare decrevimus, qui partem sollicitudinis Nostrae in se assumendo, pondus, quo ultra vires premimur, alleviet. Hinc aciem Nostrae mentis in Admodum Reverendum Dominum Antonium Koss Praepositum Capituli ecclesiae cathedralis Labacensis direximus, Eumque et fidelitate, probitate, prudentia, scientia et experientia, aliisque quibus pollet virtutibus plene confisi Nostrum in Spiritualibus Vicarium generalem et Officiale ad beneplacitum Nostrum in dicto Nostro Episcopatu Labacensi fecimus, constituimus et deputavimus, dantes et concedentes Eidem potestatem et mandatum speciale: Ecclesias et Altaria aedificata et aedificanda, et divino cultui deputata benedicendi, eaque polluta (non tamen consecrata) reconciliandi; a casibus quibuscunque Nobis reservatis absolvendi, et aliis Confessariis, ut ab iisdem absolvere possint, facultatem delegandi; litteras commendatitias et testimoniales concedendi, dimissorias ad quoscunque Ordines dandi et super interstitiis dispensandi, Nobis tamen impeditis vel a Dioecesi absentibus; Causas matrimoniales ad normam Instructionis pro Judiciis ecclesiasticis Imperii austriaci novissime praescriptae tractandi, resignationes beneficiorum recipiendi, ad curata vacantia concursum indicendi, ad beneficia praesentatos instituendi, provisos tempore vacationis aut subsidiarios rectoribus paro-

chiarum impeditis et infirmis dandi; gravamina et causas contra decanos, parochos, aliosque animarum curatores et presbyteros productas cognoscendi et decidendi, in transgressores ordinationum terrae principis, aut sacrorum Canonum et Nostrarum constitutionum etiam usque ad privationem beneficii animadvertendi; Edicta Nostra exequendi, Ecclesias, loca pia ac Monasteria Monialium (praevio tamen scitu Nostro) visitandi; confessarios tum saeculares tum regulares (non autem monialium) examinandi et ad tempus approbandi et facultatem eis concessam ex causa revocandi; voluntatem puellarum habitum religionis suscipere, sive profiteri volentium, dummodo hac in re servanda praevie servata fuerint (Nobis impeditis et absentibus) explorandi, easque habitu sacro induendi; Licentias pro ingressu in clausuram Monialium pro rebus tantum necessariis, officialibus, artificibus et Colonis concedendi; Sacram suppellectilem aliaque indumenta ecclesiastica, in quibus tamen sacra unctio non adhibetur (quantum ad Nos spectat) benedicendi, eamque facultatem etiam aliis subdelegandi ac cetera exercendi, quae ad officium Vicariatus generalis de jure et consuetudine noscuntur pertinere.

Volumus autem et mandamus quibuscunque, ad quos spectat, ut praefatum per Nos deputatum in Spiritualibus Vicarium et Officiale Nostrum generalem recognoscant, recipiant et admittant, ac Eidem in his, quae ad Nos, et jurisdictionem Nostram ordinariam, qualitercunque spectant vel spectare poterunt, pareant, assistant atque, ut par est, obediant.

Ut autem regimen Nostrum, Nostraeque dispositiones Deo placeant, ac omnia ad ejusdem majorem gloriam animarumque salutem, ac ecclesiae utilitatem Clerique Nostrae Dioeceseos decorem fiant, omnes et singulos in Domino requirimus ac hortamur, ut suis ad Deum precibus his Nostris conatibus atque desideriis obsecundare pro viribus adlaborent.

Ex Residentia Nostra episcopali Labaci die 11. Novembris 1858.

Antonius Aloysius
Episcopus.

Sola in dom.

Z združeno močjó!!!

Ta pomenljiva prislovica našiga ljubljeniga deželnega očeta in cesarja veljá povsod, kjer je treba kaj dobriga, koristniga in veliciga storiti, in toliko bolj, ako služi v občinski prid. Kaj pa je imenitnišiga in koristnišiga, kaj bolje tekne občinstvu, kot izreja in omika mladine za ude cerkve in deržave? Od tod ne izhaja le sreča in nesreča posameznih ljudi, ampak tudi blagor in gorje celih deržin, blagor in gorje vsiga prihodnjiga človeštva. Kdo more to tajiti? — Prašajmo zgodovino, in nam bo z ravno toliko veselimi kot žalostnimi zgledi to resnico spricala. Clo naša lastna skušnja nam jo poterdi. S čim so bili Špartanci tako

zdržni v svojim življenji in tako pogumni v vojski? Ali ne s pametno, primérjeno izrejo svoje mladine? Zakaj pa najdeno dan današnji cele narode še vse srove in divje? Odgojitev (izreje) nimajo. Ali nismo vidili clo pred svojimi očmi marsikteriga blaziga človeka odrasti — v srečo in ponos dostikrat revne držine, in v blagor celi deželi? Ako pa v njegovo življenje bistrejši pogledamo, najdemo, de je njegova izreja naj več v to pripomogla. Nasproti pa nam spričujejo sodnijske preiskave in spisave po ječah in družih kaznovavnicah z brezštevilnimi zgledi, koliko jih je v občinsko nesrečo hudodelnikov bilo le zato, ker jim je v mladosti prave izreje manjkalo. — Odgojitev ali izreja je torej, kakor Kimani pravi, človeku ravno tako potrebna, kakor vsakdanja jed in pijača.

Koga pa veže dolžnost, de naj tolikanj potrebno izrejo mladosti daje?

Božja modrost in previdnost je to preimenitno opravilo, izrejo mladosti, staršem izročila, cerkev in država pa ste zraven roditelov šole v to odmenile. Cerkev in država imate do tega pravico, ker ima od roditelov izrejena Božja stvar ud cerkve in derzave biti. Domača hiša je torej posebno od natóre in od Boga v izrejo odmenjeno svetišče; pa tudi šole — desiravno bolj v poduk odločene — so bile, so in ostanejo tudi naprave za odgojitev (izrejo), kar velja še zlasti od sol na kmetih. To ste cerkev in država vsak čas terdile. Obadva, dom in šola, si morata tedaj za pravo izrejo mladine vse prizadevati; ker domu in šoli je od tega Bogú, cerkvi in derzavi odgovor dajati.

Ali se smeta pri tolikanj imenitni reči, ki združene moči potrebuje, dom in šola eno družimu odtegniti, ali si clo zoperno nasprotovati? Ali more eno, ako se za drugo nič ne zmeni, mladino prav in vestno izrediti? Ali smé eno, na drugo se zanašaje, svojo dolžnost v nemar pustiti? Mem tega izreja mladosti, sploh za tolikanj imenitno spoznana, tudi še toliko opraviti daje, de imata dom in šola, dobro združena, obilno dela in truda, ako hočeta svoj namen, svojo dolžnost prav doversiti. —

Kar je za izrejo mladine naj pravo storiti, namreč vestno in bogoljubno čutilo buditi in goditi (brez česar si je za omiko mladosti malo prida obetati), je Bog sicer domaćimu, družinskemu življenju izročil. Revniši družine so v tem po odgojivnicah za male otroke dobrotno podpirane. Tedaj se morajo otroci zlasti za nebesa odgojevati, ktere so jim po Jezusovi nezmotljivi besedi odmenjene. Starši imajo torej pred vsimi dolžnost, svoje otroke na pot v nebesa pripraviti. Starši, ko prvi redniki, morajo v otrocih vestno in bogoljubno čutilo najpred zbuditi in ga vedno poživljati. To naj se zgodi naj pravo po materi, potem po očetu, po njunim uku, vaji in zgledu.

Iz domače hiše se otročiči s sedmim ali že s šestim letam za njih daljejo odrejo v šolo sprejemajo. Verno in bogoljubno čutilo, ktero se mora naj pravo doma po starših buditi, je v šoli dalje oživljati in obdelovati. Ako se je bujenje verniga in bogoljubniga čutila pri domači izreji zanemarilo, bo šoli, če ne nemogoče, saj prav težko, to škodo in zamudo popraviti. Ako se otrok ni že v zgodnji mladosti od pobožne matere učil čutiti, kaj je molitev, je šolsko priučevanje potem po navadi mervto znanje. Ako je otrok doma malo spoštovanja vidil do Božje besede, kako jo more v šoli z verno poniznostjo in vdano dušo v šoli sprejemati in v sercu ohraniti? Ako se je otrok doma že vadil, bratam in sestram, hlapcam in deklam ukazovati in nad njimi gospodariti, kako bo neki v šoli svojo voljo rad postavam uklonil? Ako vender kaj stori, se bo hlinil. Ako se otroku doma vse dovoli, kar poželi, vse obveljati pusti, kar se mu zljubi; kako težko se bo privadil, v šoli si odreči, kar si odreči mora! Ali mar taka privaja ni v življenji potrebna? In ali se more v šoli kaj paznosti, prizadevnosti in sterpljivosti dočakovati od otroka, ki je doma razvajen, omehkužen in razmišljenosti vaju?

Kako potrebno je torej, de starši in njih namestovavci 1) šoli pot nadeljujejo, to je, de svoje otroke s skerbno, pridno izrejo že doma za šolo pripravljajo! S tem pa za odgojenje otrok starši še niso vsiga storili; starši in njih namestovavci morajo 2) šoli vedni prijatli in pomagavci biti, morajo učencem vedno na roko iti, z njimi zedinjeni za pravo izrejenje mladosti si prizadevati. Dom in šola morata vedno z združeno močjo delati in truditi se, ako se hoče izreja prav pospešiti, in s pridam dognati, de bo za gojence in družine, za cerkev in državo in za nebesa zaželeni sad obrodila.

Šola, delavšnica svetiga Duha in učenica pobožniga življenja, ima sicer zraven poučevanja še marsikteri krepk pripomoček k bogoljubni izreji mladine. Koliko pomaga združena delavnost in pobožen zgled učencem! koliko se stori z združenim resnim prizadevanjem in privajanjem mladosti! koliko moč ima ojster pregled, zvesta čuječnost in prav moder strah v šoli! koliko opravi pridobljena sprotna zaupljivost, dober svét in opomin z ljubeznjivo besedo! Pa kakor koli ti pripomočki k dobri teknejo, vender le niso zadostni, de bi odvernilo od mladine vse nevarnosti, ki jih napravlja vetrenost in lahkovoljnost otrok v šoli, njih počutnost in vmišljija, ter slab zgled krog njih, in spremišljeno zapeljevanje zunej šole, zlasti ko so otroci le manjši del dneva pred očmi učencem v šoli. Šola torej potrebuje krepke drugotne podpore. In od kod hoče to podporo imeti, če ne ravno od tod, od kodar je sprejela otroke, iz družinskiga življenja, kteriga namestuje? Tam mora šola iskati in najti potrebne pomoči v izreji mladine, ako noče le na pol delati. Zakaj desiravno starši ali njih namestniki svoje otroke šoli izročé, in ji po zapovedi cerkve in derzave nekoliko — pa le nekoliko — svojih pravic in dolžnost oddajo, jih vender večidel dom obderži; otroci, desiravno šolci, vender le z domam in starši kot naj drajši zastava v vedni in tesni zvezi ostanejo. Zatorej ima domača hiša proti šoli po svoji pravici in oblasti toliko več moč čez otroka, de oče ali mati z eno besedo ali zgledam v dobro ali hudo pri njem več opravi, kot pa učenik z vsimi svojimi izrejnimi pripomočki pri njem zboljšati zamore. Ali smejo tedaj roditeli ali njih namestniki od skerbac čuječnosti odjenjati, akoravno je bil otrok doma lepo in pobožno odrejen ter nedolžen šoli izročén? Ali smejo starši otroke, potem ko v šolo hodijo, v nemar pustiti? Nikakor ne! Starši ali njih namestniki morajo z učenci vred za dobro izrejo otrok truditi se, z njimi združeni za to skerbeti. Razdvojeni (vsak zase) bodo malo ali težko kaj opravili, ali clo vse pokazili in zaželeniga namena nikoli ne bodo dosegli. To resnico nam skušnja nar očitniši spričuje. Ali ne vidimo, kako skerbno marsikteri starši svoje otroke izrejajo, dokler jih na domu imajo, in kako se tudi v šoli dostikrat vse stori, kar je mladini v prid? In pri vsi ti skerbnosti doma in v šoli se izreja le vender vselej prav ne obnese. — Pa kratko in malo ne, de bi tukej hotel šole brez razločka hvaliti ali reči, de so vse brez graje! Že moja lastna skušnja bi me na laž postavila. Le to pa za terdno vém in spoznam, de je en poglaviten vzrok neugodne izreje otrok ravno ta, ker dom in šola le razdružena (vsak zase) otroke izrejata; dom se ne peča za svojiga učenca ali učenko v šoli, šola pa se ne zméni za sina ali hčer doma. Roditelji in redniki ne spoznajo dobrih in slabih strani, ki se v šoli nad učencem kažejo, učitelji pa ne spoznajo nagnjenj in navád, ki se nad sinam ali hčerjo doma razodevajo. Kako morejo potem starši, redniki in učitelji pregreške, nerodno nagnjenje in hude navade otrok zatirati? Kako njih dobre lastnije krepčati in zvikševati, ko jih ne poznajo? In vender je poglavitna reč otročje izreje ravno v tem, de se pregreški zavračujejo, nerodni nagibi in hude navade zatirajo, dobre lastnije otrok pa zvikšujejo. Kako pa morejo starši, redniki in učenci otroke hitreji, bolji in gotovši spoznati, kakor če se šola in dom med sabo živo pečata? Šola in dom,

obadva sta poklicana in dolžna, kakor pri družini oče in mati, v izreji mladine se med sabo podpirati. Zato šola in dom ne smeta nikoli razdružena ali clo razperta biti in si nasprotovati v izrejevanji mladosti; morata se drug družimu bližati; de se doseže pravi namen izreje, morata med sabo v tesno zavezo stopiti, in se v svojim prizadevanji ne le vzajemno podpirati, temuč tudi drug družiga nadopolnovati. V to podpiranje in dopolnovanje pa je potrebno, de 3) šola in dom, kar je mogoče, tudi še potem združeno delata, ko je otrok šoli že odrastel, dokler njegova izreja terpi. Kakor mora dom šoli pot pripravljati in ji lepo roko podati, de se bo izreja otrok po gōdu obnašala; ravno tako potrebno in koristno je še, de učeniki tudi do mladine, ki je že šoli odrastla, z učenjem, opominovanjem in svarjenjem namen izreje zveršujejo. Ta namen ravno imajo tudi po vikšim ukazu zapovedane ponavljavne ali nedeljske šole zraven poduka. Ako se tedaj to želi doseči, ne smé dom šoli ptuj biti, kakor hitro so ji otroci odrastli; učenik se o letnim poslovljevanji ne smé za vselej od otrok iz šole stopivših posloviti, de bi se za mladino, ko je njegovi šoli odrastla, potlej nič več ne zmenil; on mora velikoveč veselje in žalost staršev zavolj otrok z njimi deliti, prava sreča mladine mu mora vseskozi pri sercu biti. Ako si je učenik zaupanje mladosti v resnici pridobil, bo pri nji, ko tudi njegovo šolo zapusti, v njeno daljno omiko in pravo srečo še veliko pripomogel in opravil, kar se pa še misliti ne dá, ako si dom in šola — starši in učeniki — vedno prijazni in med sabo združeni ne ostanejo. —

Po tem takim si v izrejo in omiko mladosti šola in dom morata na to vižo na roko biti: de dom šoli pot nadeljuje, ali de starši otroke na šolo pripravljajo, — de učeniki v izrejo in omiko potrebne pomoči pri starših in njih namestnikih išejo in najdejo, — in de si starši v nadaljno izrejo mladine, ko je že šoli odrastla, pomoči učenikov želé in jo tudi dosežejo. Kako potrebno je tako združeno prizadevanje, de se namen izrejevanja doseže, se že iz tega razvidi, kar je bilo dozdaj rečeno. Naj k temu še pristavim, de tako združeno odgojevanje mladine tudi visoka vlada potrebno spozná in veleva. — Kako pa je vender, de je pri vsim tem slabo in pomanjkljivo združenje doma in šole ena nar hujših napák našiga šolstva? Ni sicer tajiti, de si dom in šola, vsako zase, zlasti pa šola naše dni v izrejo mladine veliko prizadeva; tode njuno prizadevanje, kakor žalostna skušnja uči, ostane le prepogostama brez zaželeniga sadú; zakaj šibke sadike prihodnjiga zaroda se večidel le malo opomorejo, in še večkrat se popolnoma zveržejo. Kako to? Šola in dom se trudita posamezi, vsako zase, drugi od družiga ločena, ali pa še clo drugi družimu nasproti. Kdo pa je tega kriv? (K. sl.)

Ein Schurke, der sein Vaterland nicht liebt!

Pred malo leti se je s tega sveta preselil mož iz stare in imenitne poljske rodovine. Ta mož, z visokimi darovi uma in serca obdarovan, nam eniga nar imenitniših trenutkov svojiga življenja tako-le popisuje. Zobražen na nemških vseučiliših sim dobro poznal novo modrijanstvo, *) pri katerim sim sicer vero v sercu ohranil, ki sim jo, bi djal, podedoval za svojo materjo; tode moje djanje in nehanje ni bilo za Kristusa, za sv. Cerkev in za vero. Moje serce je gorelo le za domovino. Na višji stopinji, ki mi jo je bila Previdnost odločila, sim imel priložnost, marsikaj storiti za svojo drago domovino, in še od svojiga premoženja sim veliko za njo daroval. Desiravno sim po zunanjim živel, češ de, kakor pošten človek, bi bil vender

*) Tisto lažljivo modrijanstvo mende, ki s svojimi zmotami zemljopise, naravstvo, zgodovino in vse verste znanstev in učenosti napolnuje, ter iše bravce ob vero, ob Boga, mir in zveličanje pripraviti. Tako modrijanstvo naj gre škratelnam živigat: špicparkelj naj z njim žgance kuha!

utegnil tudi sam na-se obrniti, kar neki visokoumen pisavec sam od sebe pravi: „La vie d' un coquin, je ne la connais pas; mais ce qu' on appelle la vie d' un honnête homme, c' est quelque chose d' abominable“. To je: „Življenja malopridneža ne poznam; pa tudi to, kar imenujejo, češ de, življenje posteniga človeka, je ostudna reč“. **) — Precej v letih sim že bil ko se mi enkrat sanje pritaknejo. Zdelo se mi je, de sim povzdignjen v visoko, prečudno lepo, čisto neznano okrajno. Tam gori sim v gledal veliko število nebeskih bitij, ki je bilo viditi, de vsi z veliko naglico nekaj pišejo. Približam se enimu tih posebnih mož, in ga vprašam, kaj koli tukaj tako skerbno zapisujejo. Z veliko prijaznostjo mi odgovori: Angeli Božji smo in zapisujemo tukaj v bukve življenja dobre dela ljudi na zemlji. Ta odgovor mi vname radovednost, kako je kaj z mojim zasluženjem v večnosti; rečem torej angelu natihama: Bi li mogel viditi, kaj je na mojim listu zapisano? Zakaj ne? reče angel, ter zmed mnogih listov mojiga izbere in mi ga podá. Ali kako sim ostermel, — se prestrašil, de bolj prav rečem, ko sim razun nekterih verstic ves list prazin našel. Je li mogoče, sim rekel, de dosihmal nič zasluženja za večno življenje nimam? Sej sim vender toliko delal, zlasti za svojo domovino, in sim še veliko za njo daroval! — O moj prijatelj, reče angel, v té liste tukaj, ki so bukve življenja, se nič družiga ne zapisuje, razun kar ljudje za Boga in iz ljubezni do Njega storé.

Prebudim se; ali sanje so mi bile dušo kakor meč presunile. Čutil sim veliko resnico tih sanj. Kaj pomaga človeku ves svet, ako na svoji duši škodo terpi? Ta zemlja ni naša prava domačija. K nekaj vikšimu smo rojeni. Naše življenje se mora posvečevati z djanskim kersanstvom, potem se le za večnost veljá. — Té sanje, ki sim jih spoznal ko klic Božje milosti, so bile za me trenutek mojiga spreobrnjenja. Od tega časa sicer nisim nehal ljubiti svoje domovine na zemlji; imel sim pa pred vsim drugim večno domovino človeka pred očmi; odmenil sim se s pravim kersanstvom in s skazovanjem čednosti v svojim poklicu se vredniga storiti, de si prisluzim pravo domovino tam gori, zveličanje, nebesa, kadar bo nekđaj moj pozemeljski tek dokončan.

Tako je uni bistri mož govoril, ki upamo, de je zdaj že v domovini, za katero je pred vsim drugim skerbil, potem ko se je bil te visoke dolžnosti bolj rezno zavedil. Pozemeljska domovina ni naša lastina, ni naša obljubljena dežela, naj si jo tudi še tolikanj ljubimo. „Pride noc“, govori Gospod, „ko nihče ne more več delati“. Smert popelje naše telo v merzlo, neobčutno zemljo, dušo pa v drugo kraljestvo. — „O vi kralji, poglavarji, veliki in bogati na zemlji“, kliče sv. Avgustin, „zale dvorane, berhke poslopa in lepe posestva tega sveta — niso vaša lastina. Le gostujete v njih in morate dalje iti. Le ptujci ste v hiši, ki jo svojo lastino imenujete. Moj oče, pravíš, moj stari oče so mi hišo zapustili, moja je po pravici. Oh, že vém, kaj hočeš reči“, govori sv. Avgustin nadalje, „tvoji spreduki so v ti hiši prenočevali; šli so dalje. Tako boš tudi ti po kratki pomudi dalje šel, in tvoje tako imenovano posestvo boš svojim naslednikom zapustil; grob je tukaj na zemlji tvoja prava stanovitna hiša“ (v njim boš ostal morebiti več tavezent let — do vstajenja od mertvih). „tvoja prava domovina je unkraj, v nebesih“. **) Če je pa temu tako, je zarés malopridnež vsak, kdor koli ne ljubi svoje prave, nebeske domovine, in za njo ne skerbi. Ein Schurke, der das himmlische Vaterland nicht liebt!

*) Znano je namrec, kako se nar zaničljivi možak večkrat baha: „Jest živim pošteno; kdo mi more kaj spricati?“ In pri tem se košato na svoje persi poterka, ki so enake poboljenimu grobu.

**) Primeri: Die Himmelskrone v. J. N. Stöger S. J. Regensburg 1858. — Te bukvice imajo veliko lepiga od nebes, priporočuje pa jih ime spisavcova.

Kako smo dolžni sveto pismo spoštovati.

Večkrat se nameri, da tudi priprosti ljudje slišijo od sv. pisma govoriti, zlasti v pridigah in naukah, v katerih se verski in djanski nauki prav pogosto iz sv. pisma skazujejo, in pa po pravici, zakaj sveto pismo je beseda Božja. To nam sveti Janez Zlatoust prav lepo razlaga, ker pravi (hom. 2. in Gen.): „Stvarnik človeškiga rodu je v začetku sam z ljudmi govoril, in tako, kakor je le bilo človeku moč Boga poslušati in razumeti. Tako je Bog k Adamu v raj prišel, tako je Kajnu morijo očital, tako je govoril z Noetam očakam, tako si je dal od Abrahama postreči. Ko je bila pa človeška natora v toliko hudobijo zašla, se vendar ni popolnoma odvernil od človeškiga zaroda, temuč de bi prijaznost z njim še po nekaj ohranil, je ljudem takorekoč pisma pisal, in pisemno z njimi govoril; to pa, kakor sv. Pavel (Hebr. 1.) govori, prvič po prerokih, potem pa po svojim edinorojenim Sinu, kateri se je tudi včlovečil, de bi človeka z Bogom spravil.

„Velikokrat in po mnogih potih je nekdaž Bog govoril očakam po prerokih, poslednjič te dni nam je govoril po svojim Sinu“. Tako piše sv. Pavel Hebrejcam. In tega velik del, kar je Bog govoril ljudem po prerokih in po svojim lastnim Sinu, je ohranjeno v svetim pismu. Zakaj se imenujejo te svete bukve pismo? Zato, pravi sv. Gregor veliki (ad Theod. medic.), ker niso družiga, kakor v resnici pisanje vsigamogočnega Stvarnika do njegovih stvari. Imenuje se sveto pismo, ker kakor pravi sv. Avgustin (con. 2. in Ps. 90), je to pisanje z nebes prišlo. Imenuje se Božje pismo, ker kakor prav pristavi Hugon Viktorinski, je to pisanje od Boga sv. Duha navdano, in od tacih spisano, ki so bili s sv. Duhom napolnjeni. Imenuje se beseda Božja, ker po njem Bog z nami govori, po nauku sv. Pavla. Imenuje se tudi postava, ker obsega novo in staro postavo, postavo Mozesovo in postavo milosti. Imenuje se svetost vsiga kersanstva, torej pravi Hugon a S. Victore: *Quidquid docetur, veritas; quidquid praecipitur, bonitas; quidquid promittitur, felicitas est.* To je: Kar koli se (v sv. pismu) uči, je resnica; kar koli se zapoveduje, je dobrota; kar koli se obeta, je blaženost.

Res je, de so v sv. pismu tudi reči, ki utegnejo škodovati, kdor jih ne razume, ali jih napak razlaga, kakor delajo krivoverci; de so reči, ki niso za vsaciga, ker sv. pismo je orožje, s katerim se tudi rani, kdor ga ne zna prav rabiti; de so nekatere reči v jutrodeželskim duhu povedane, kar cerko tiče, kakor se sploh zdaj ne piše. Pa ravno zato ima sveta katoliška cerkev posebno previdnost s sv. pismam, in ni zadovoljna, de bi ga sleherni brai po svoji volji, ali pa tudi od krivovercov popačeno, kar se velikrat zgodi. Sveta mati katoliška Cerkev ima sveto pismo in besedno izročilo, kakor naj drajši zaklada, v svoji oblasti, in ona razločuje, kako in kateri njenih otrok so zmožni za branje sv. pisma. Samo sv. pismo brez dobre razlage ni kaj za neduhovne, ker ga le malo razumejo; torej tudi sveta Cerkev ne vidi rada, de bi taki po svoji volji samo prestavo sv. pisma brali. Sploh naj slehern neduhoven svojiga dušniga pastirja za svet in napotovanje prosi, ako bi imel namen sveto pismo brati. — Ker ima sveta katoliška Cerkev tako lepo previdnost in skerb z branjem sv. pisma v prid svojih otrok, torej ji očitajo krivoverci, ki znajo vsako reč po hinavsko zviti, de ona sv. pisma ne spoštuje, češ, de se celo njegovo branje vernim prepoveduje. To pa ni res! Le krivoverci, zlasti luterani in kalvini ga ne spoštujejo, ker tisto iz sv. pisma poterdijo, kar je po njih zmešani glavi, tisto pa svojglavno zaveržejo, kar se njih napuhu in mesenosti ne prileže. Sv. kat. Cerkev pa ima celo neskaljeno sv. pismo; nikoli se ne prederzne tudi ne pike tega brisati ali prena-rejati, kar je sv. Duh navdal.

Ker je sv. pismo beseda iz Božjih ust, torej ga nihče

na svetu bolj ne spoštuje, kakor ravno sv. katoliška Cerkev. Katoliški nauki se neprenehama in povsod spričujejo iz sv. pisma; prepri in pomislki v verskih rečeh se po sv. pismu določujejo; k svetosti in vsaki čednosti se verni z nagibi iz sv. pisma spodbudujejo, ker sv. pismo je neskaljen in v sveti Cerkvi neskaljivi vir resnice, zoper kteriga nobena človeška modrost nič ne premore.

Pa ne le pri uku, ampak tudi pri službi Božji služi sv. pismo. Duhovske dnevnice (brevir) so iz psalmov, in vse bukve iz sv. pisma so tako vravnane, de se iz njih v brevirji kolikor toliko bere. Skorej vse predglasnice, odgovornice in verstice v duhovski dnevnicu so vzete iz sv. pisma. Tudi druge splošne molitve vernih kristjanov, litanije itd. so posnete po sv. pismu. Zlasti pa je tudi naj svetejši daritev svete maše sestavljena iz veliko krajev sv. pisma. Vvod (introitus) je vselej iz sv. pisma, list iz sv. pisma, prvi in poslednji evangeli iz sv. pisma; in tudi v družih molitvah je toliko iz sv. pisma, de je cela sveta maša svetopisemska. Ravno tako ima sveta Cerkev pri pripravi sv. zakramentov in njih delitvi skorej zgoli besede sv. pisma; tako tudi pri cerkvenih blagoslovilih ali žegnih in družih cerkvenih opravilih. Tako, pa bolj obširno popisuje spoštovanje katoliške Cerkve do sv. pisma katolišk mož, ki je pred dobrimi sto leti na Dunaji živel in učil, *) in pristavi k temu še posebniga pomislka vredne besede, rekoč: „Še celo pri vsakdanjih shodih, zborih in drušinah, ako se človek tudi sredi v kratkočasih in veselicah znajde, naj le kdo kake besede iz sv. pisma reče, se bodo vsi dobri katolicanje z vsim spoštovanjem odkrili, glavo nagnili, ali se celo s kolenam priklonili. In sploh je česenje do sv. pisma pri dobrih kristjanih toliko, de ga za sv. Resnjim telesam pred vsim drugim v časti imamo“.

Romarji.

Slovenci kaj radi hodijo po božjih potih. Zoper svete cerkvene naprave in šege bi grešno govoril, ko bi kaj taciga za vse grajal. Veliko njih obiše to ali uno cerkev iz dobriga namena, kakor nekdaž sv. Lucija s svojo materjo cerkev sv. Agate, in veliko njih tako najde tudi čudno pomoč v dušni in telesni sili. Tudi se primeri enim, kakor Marii iz Egipta. Slab namen jih pelje od doma, pa milost Božja prevelika in prošnja svetnikov poboljšane domu pripelje. So pa tudi taki, Bog daj, de bi njih število majhno bilo, ki so podobni spridenimu sinu Absolonu, ter prosijo svoje starše in gospodarje: naj grem tu sem ali tam tje Bogu darvat; spuntajo se pa dalječ od doma in pazljivih oči zoper povelje svojih višjih in zoper svojiga Očeta v nebesih. Posebno rado se kaj taciga pripeti pri bližnjih božjih potih in na semniših. Le en izgled tukaj pristavim.

Lepo se dan današnji po cerkvah naše ljube domovine razlega pri Božji službi veselo sveto petje; mični zapopadek pesmic in lepi napevi človeško serce v nar slajši hrepenenje po nebeški godbi zamaknejo. Nahajajo se pa tudi še kraji na Krajnskim, kjer pri Božji službi v farnih cerkvah zmirej, tudi pri blagoslovu s presv. Resnjim telesam, vse molči. Ne odrečem prebivavcam tacih krajev dobriga za petje pripravniga gerla. Slišim večkrat pastirje in odrušene po dnevi in po noči zarobljene kvante peti. Prijetnih in poštenih narodovnih, spodobnih veselie in svetih pesem, tam kjer se po cerkvah ne poje, nisim slišal. De se pa vendar večji prazniki nekako od navadnih nedelj ločijo, najmejo za dobre plačilo kake škripače. Brez človeškiga glasu, kateri bi imel godbo spremljati, krožijo svoje viže, odgovore pri sv. maši odtrobijo, in kadar se njim poljubi, tudi med nar svetejšim delam sv. maše, pri povzdigovanji, kako polko ali kakosno drugo na poskok vžežajo. Se vé de to neomikaninu svetu jako nad vse dopade; malo se pa

*) Gl. Erkl. der evang. Beschr. Joannis P. Fr. Peikhart. S. J. 25. J. gew. Domprediger an d. Metrop. Kirche in Wien; bei Kalivoda ibidem 1752.

edini s svetim opravilam. Nič bi ne zinil, ko bi godci po končani Božji službi pošteno domú šli. Kakor gotovo večkrat, so jo tudi letašnja jesen drugač naredili.

Stoji v hribih cerkveca, katero po navadi veliko romarjev obiskuje. Tako so jo godci rezali pri sv. maši, de je bilo kaj! Po doveršenim sv. opravilu pa niso šli domú. Po dnevi mende niso našli romarjev, kateri bi plesa lakomni, njim žepe polnili; torej čakajo večera. Pošten kerčmar jim ne privoli v gostivnici gósti. Grejo na neki skedenj, kteriga stene je doli viseča slama in druga piča košatila. Prižgane smodke so jim v zobéh in vina preveč v glavi; — jamejo se krepko sukati. Pa tudi tukaj jim ni bilo privoljeno rajati. Tedaj jo proti domu odrinejo, in so spremljeni od godcev pozno v noč plesaje po poti rijuli, kakor živina. Tacih romarjev nas Bog vari! — c.

Cerkveca na gori.

Je cerkveca na góri.	O kje so tisti časi.
Stoji pozabljena:	Ko z line mili glás
Kak starček gre še gori.	Zvonov tak ljubo donel
Se milo mu ravná.	Je z góre dol' na vás!
Stopnice pa cerkvene,	Človeških pesmic svetih
ki raste po njih mah.	Zdaj slisat' tu več ni;
Zaséda gorski lovec.	Ob starim zidu ptica
ki groma ga je strah.	Prepeva. žvergoli.
Ze davno kar v zvoniku	Govornik svéti zdavnej
Zvon tiho tiho je:	Zapustil je ta kraj;
Nohedin ga ne vleče.	Nevidni duh svetosti,
Vihar ga véas' majé.	Obdaja ga še zdaj.
Nevihita pa spoštuje	Čez leta razvaline
To Bozjo hišico.	In prah čez nje razvét
Ko strela hraste ruje.	Prič'vavke bodo mile:
Ne vdari v cerkveco.	„O človek, ta kraj je svét!“

—1—m—

Bogat dušni zaklad,

ali odpustki, ki si jih zamorejo verni kristjanje vsak dan pridobivati.

(Dalje.)

13. Kdor enkrat na dan v čast peterih Jezusovih kervavih rán in peterih nar hujsih žalost Marije Device pet očenašev in čišenamarij izmoli, zadobi deset tavžent dni odpustkov. (Leon X.)

14. Kdor moli petnajst očenašev in čišenamarij za grešnike, to je, za take, ki so v smertnih grehéh, zamore zadobiti odpustek tretjiga dela tistih kazni, ki bi jih mogel na tem svetu ali pa v vicah terpeti. (Juli II. Gl. Viva, Gobat, Ligvori in več družih.)

15. Kdor Marijo z eno čišenamarijo počasti, kadar ura bije, zamore tavžent dni odpustkov zadobiti. (Leon X. in Pavel V.)

16. Deset let odpustkov zadobi, kdor, ko ura bije, naslednjo molitvico k Marii moli: „Marija, Mati milosti, Mati usmiljenja, obvari nas pred hudobnim sovražnikom, in sprejmi nas ob smertni uri“.

17. Tri leta odpustkov zadobi, ki se zamorejo tudi za duše v vicah obrniti, kolikorkolikrat kdo to le molitvico moli: „Sladko ime našiga Gospoda Jezusa Kristusa in ime prečastitljive Marije Device, njegove Matere, bodite hvaljeni od vekomaj do vekomaj. Amen. Blagoslôvi naj nas s svojim Detetam Devica Marija“.

(Benedikt XIII.)

18. Kdor „Salve Regina“ ali „čišena si Kraljica“ pobožno moli, zadobi 40 dni odpustkov.

19. Kdor litanije od presladkiga imena Jezusoviga pobožno moli, zadobi 300 dni odpustkov. (Sikst V.)

20. Ravno te odpustke doseže, kdor lavretanske litanije moli. (Pij VII.) (Dalje sl.)

Tone in Blaže gresta skupej od Božje službe.

Tone: Ali si slisal, sosed, kako se farmani čez ranjčiga fajmoštra jezé; eni so jih clo kleli?

Blaže: Nisim nič pred cerkevjo se opotavljal, torej tudi nisim nič slisal. Ne vem, zakaj de bi se ljudje hudovali. Dobro sim ranjčiga gospoda poznal. Bili so mož po volji Božji, vsi pošteni farmani so jih čislali.

Tone: V veliko škodo so nas pa vender le vse pripravili.

Blaže: Kako in kaj misliš, ne razumem.

Tone: Tako dolgo so ljudi nagovarjali in slepili, de smo šolo napravili. Sedaj še le vemo, na čim de smo, ko je jel solski učenik biro tirjati. Eni pa še pravijo, de moramo tudi pri davkih nekaj za šolo plačevati.

Blaže: Res je to težavno v sedanjih časih. Po koliko pa vender mora vsaki odrajtovati?

Tone: Mende po 2 goldinarja, kdor ima celo posestvo ali grunt.

Blaže: Tone, ali nisva bila lansko leto na ženitnini tam, že veš? —

Tone: Kaj mar nismo bili židane volje?

Blaže: Dobre volje za dobre denarje. Koliko so že godci zaslužili?

Tone: Se pravi, de smo možje skupej bili, kateri kaj premoremo! Po vsih hribih je znano, de so godci 80 goldinarjev odnesli.

Blaže: Vidiš, ljubi sosed, okrogle eniga večera so nas stale po 5 in še več goldinarjev. Solmoster nam pa celo leto svete poje in orgla in učí naše otroke — in pa le za 2 goldinarja. Ranjki fajmošter so pač prav imeli. Ne pri šoli, v družih rečéh bo treba kaj privarvati. — c.

Ogled po Stovenskim in dopisi.

Iz Ljubljane. Prečastitljivi gospod Anton Kos, korar in proš pri ljubljanski stolni cerkvi, so po Njih milosti našim prevzvišenim prečastitljivim gospodu knezu in škofu Antonu Alojzii Njih veliki namestnik ali general-vikari izvoljeni, kakor v. č. škofijski razpis v današnjim listu bolj obširno naznanuje.

Iz Ljubljane. V kratkim smo dobili zopet novih bratov in sester ss. Cirila in Metoda z več krajev Gorenškiga in Dolenskiga, kar je lepo znamnje, kako priljubljena je občinstvu ta bratovšina in molitev za spreobrnjenje ločencov ali razkolnikov. To se lepo vjéma s svetim letam, ki ima posebni namen, de naj se moli za povernjenje zbeganih bratov v naročje naše matere sv. katoliške Cerkve. — Bratovšina sv. Detinstva, ki je za mladost tolikanj pripravna, se pa premalo razširja; le v 2 kraja smo dosihmal podobie poslali.

V Laščah na Dolenskim se je v sopraznik sv. Martina škofa, 11. dan tega mesca ob desetih, sošlo zraven velike množice ljudstva tudi mnogo gospodov, duhovskih in deželskih v novi cerkvi. Obhajala se je slovesna zahvala zavolj novih orgelj, srečno in čisto dodelanih. To je delo skušeniga in znajdeniga mojstra gosp. Malahovskiga iz Ljubljane, in sicer na 20 spreménov (registrov) z dvojno klaviaturo in s pridjanim prelepim muzikalnim umotvoram „vox humana“ (človeški glas), kar je njegova znajdba. Prišla sta bila k tej slovesnosti tudi dva prava mojstra v cerkveni muziki, dobro znani v. č. gosp. Rihar iz Ljubljane, in pa verli učitel in organist iz Šmartna pri Littii, gosp. Adamič. V pohvalo omenjenih orgelj je dosti reči, de sta jih taka dva mojstra poskusila, poterdila in pohvalila. — Naj mem tega še to naznamim, de novi farovž že tudi stoji, in sicer okljub velikim težavam in zaprekam, ki so jih gosp. fajmošter imeli, srečno in po volji dodelan, tako de že v njem stanujejo. — De take naprave tudi veliko denarja stanejo, in de je na vsim tem še veliko

dolga, si vsak lahko sam misli. Zato vem, de bo neutrudljivimu in s tolikimi skerbmi obloženimu gosp. fajmostru močno vstregel (komur je laška fara kaj bolj pri sercu, in kdor kaj več premore ter radodarno roko ima), ako jim kak bankovec pošlje ali v roko stisne; pa tudi dvajseti, naj si bodo stare ali nove, če so tudi plesnjeve, se ne bodo prav nič branili. Z Bogam!

Iz Šent-Andreja na Koroškim. 15. listopada. Po razpisu previsoko čast. škofijstva od 28. kozop. bomo v naši škofiji sveto leto obhajali od 1. adventne nedelje do večera božičniga dneva. V tem razpisu so milostljivi knez in škof tudi željo razodeli, de naj bi dušni pastirji svoje farane po stanovih k sv. obhajilu vodili, in jih po posebnih stanu primernih podučevanjih k vrednimu prejetju sv. zakramentov in odpustkov pripravljali. Kar so dušnim pastirjem po škofiji svetovali, so tudi za stolno faro osnovali. Obhajali namreč bodo sami z domačimi duhovni v tem času za vsak stan posebej duhovne vaje, in pa tako, de se bodo duhovne vaje vselej na večer začele, potlej skoz 4 dni nadaljevale in peti dan se končale s slovesnim splošnim Obhajilom po šegah, kakor so pri misijonih v navadi. Vsak dan bodo zjutraj ob 6. zornice, po zornicah premišljevanje in po premišljevanji lavretanske litanije. Popoldan četertinko pred tremi se bo molil sv. roženkranc, ob treh bo podučevanje, po podučevanju pa litanije vsih svetnikov. Verstili se bodo stanovi takole: od 28. listop. do 3. grudna žene; — od 3. do 8. grudna dekleta; — od 12. do 17. grud. možje. — in od 19. do 22. grud. mladenči. — Včeraj so se odpeljali mil. knez in škof v Solnograd k posvečevanju novo izvoljeniga kerskiga kneza in škofa; o ti priložnosti bodo tudi pri takih slovesnostih navadno pridigo imeli.

V Gorici se je z začetkam šolskiga leta tudi nova ondota nadškofijska mladenšnica pričela.

Z Dunaja piše gosp. provikar Kirchner, de je 16. t. m. to mesto zapustil in hiti na Parsko, v svojo domačijo. V poslednji seji, ki jo je imel zbor Marijne družbe, dokler je bil gosp. provikar na Dunaji, je zmed imenitniših reči sklenjeno: 1) Odbor bo prosil propagando v Rimu in franciskanskiga najvikšiga (generala) za pomoč v misijonskim osebstvu iz reda sv. Franciška, kateri bi misijone v zgornjim Egiptu iz tega reda takorekoč zdaljševali. 2) Se bodo zustran zamurskiga sobivališa skusili dogovoriti s predništvam zamurskiga vstava v Neapelnu. Ondotni vstav je vtemeljen od čast. O. Ludovika, in šteje že 50 zamurskih mladenčev, je spoznan že od propagande in kraljeve vlade, in občinstvo je močno vneto za to napravo. Tako je upanje, de bi se srednje-afrikanški misijon vterdil in ohranil. Molimo in upajmo! pravi gosp. Kirchner. Učenik Daninger, ki je bil šel z gosp. Knobleherjem takrat kakor Milharčić, Kocjančić, Dovjak id. je veliko za misijon storil, je bil Knobleherjev ljubljencec, in se je bil lani na Dunaj povernil, ima še zmiraj poklic v misijon, pa se zdaj ne more ločiti, ker je njegov oče star in bolan. Taki bi bil pač dober za misijon, ki je vaje jezikov, šeg in navad, zlasti pa tudi obnebjia unih krajev. Deus disponet.

Razgled po kersanskim sreću.

Svitla cesarica Elizabeta so letas svoj gods svitlim cesarjem vred v Pragi obhajali, kamor ste se Nji veličanstvi podali k razgernjevanju postave slavniga ranjeiga maršala Radeckiga. V cesaričin predgod so hotli verli Pražanje mesto razsvetliti, svitla cesarica pa so želje razodeli, de naj se dotični stroški rajši nar večim revežem v tolažilo ob Njih godu podeli. Tako se je tudi zgodilo in cesarica sami so k temu znesku še dva tavezent goldinarjev pridali; svitli cesar so pa 1.050 gold. v samih novih krajcarjih med uboge razdelili. — Okrajni cerkveni zbor se je na Dunaji 9. t. m. z zahvalno pesmijo dokončal. Pri poslednji seji je eden tajnikov v latinskim jeziku od velikiga altarja zglaso-

soval več prav spodbudnih klicov, kakor so: „Neumerjočimu Kralju časov, edinimu in trojnoedinimu Bogu od sleherne stvari čast in hvala in molitev zdaj in vekomaj!“ Odgovor od vsih pričujočih duhovnov: „Amen. Češen bodi Bog in hvaljen in poviševan in nad vse povzdigovan na vekomaj! — Našimu Bogu in Gospodu Jezusu Kristusu, ki je z nami v presv. Rešnjim telesu, češenje in veličastvo in zahvala in čast in moč!“ Odgovor: „Pojmo skritimu Bogu, in vse ljudstva naj pridejo in molijo pred Njegovim obličjem!“ Tako nadalje Marii Devici, sv. Jožefu, papežu Piju IX., cesarju Francu Jožefu, vikšimu škofu itd. — Sveti Oče papež so udam nove družbe neomadežaniga spočetja v pomoč kristjanam na Turškim in sploh na jutrovim naslednje odpustke podelili: 1) Popolnoma odpustke v dan in v obletnico pristopa, v god neomadežaniga spočetja, po skesani spovedi, sv. Obhajilu itd., ravno tako tudi smertno uro. 2) Nepopolnoma odpustke: 4krat v letu po 7 let in 7krat 40 dni; za vsako dobro delo v prid družbe pa 60 dni odpustkov. — Tudi beneški patriarh so sklicali škofo beneške cerkvene okrajne v okrajni cerkveni zbor, kakor ogerski prvostolnik in dunajski vikš škof. — V uršulinskim samostanu v Insbruku je 8. u. m. umerla zamurka Julijana Mambruka ali Bahita, rojena v kraljestvu Bornu, ki je na jugu od pušave Sahare in proti večeru od Darfura. Ločila se je z britko martro v eni in z mertvaško svečo v drugi roki prav lepo in blaženo. — Avstrijsanska romarska hiša v Jeruzalemu je bila 20. vinotoka dokončana. Pri blagoslovljevanji sklepniiga kama: po v. č. varhu so bili pričujoči vsi duhovni svete zemlje, c. k. veliki poročnik in veliko ljudstva. Zdaj pa le v Jeruzalem! — V solnograški nadškofiji se začne sv. leto prvo adventno nedeljo in jenja s koncam tega leta. — Kath. Blätter svaré občinstvo pred nekimi posebnimi gojljufi in sejavci ljulike, ki se že tudi po avstrijskih krajih v pivnice, delavnice, kmetiške in mestijanske hiše pritepajo, priporočajo v Berlinu natisnjene „katoliške“ dela s podobami, in jemljó nanje naročila; tode te dela niso katoliške, temuč so mesečni listi in romaní, ki učijo katoliški veri ravno nasprotné reči, in se vender na katoliške može, zlasti duhovne sklicujejo. K temu pristavi „Salzb. Kirchenbl.“ še drugo ne manj potrebno svarilo, ki tudi pri nas ne bo odveč, namreč to, de se človek ne smé zanešti, ko se zlasti zgodovinske in natoroznanske bukve v časnikih košato povzdigujejo, temuč vselej naj človek pozvé, če ni naznanjeno delo zoper kersansko razodeenje, ali kersanske resnice celo taji, ter nejevero, materialezem in sovraštvo zoper katoliško vero bobna, kakor p. Rotteck's Weltgeschichte, Zimmermann's naturgeschichtlichen Werke, in toliko družih, ki se bahato čislajo in povzdigujejo, desiravno so strup za vsako pošteno serce. Dobre dela enake verste se pa prezirajo, kakor p. med drugimi izverstni časnik: „Natur und Offenbarung“ v Münster-u, ki obsega vse stebila natoroznanstva in je prav mično in poljudno, zraven tega pa pošteno kersansko pisan. — Od tacih reči se ne smé molčati, in misliti: potlej bodo še bolj po tem segali. Kdor nalaš strup golta, ko vé de je strup, nima izgovora, ko pogine. Gorjé njemu! — V Rimu je bila kimovca t. l. svitla vdova Katarina iz Hohenzollern-Sigmaring-a sprejeta v noviciat k sestram sv. Klare. — Ravno tam so se začele obravnave, de bi se prva žena sedanjiga neapolitanskiga kralja, sestra enako pobožne svitile cesarice Marije Ane, zavolj očitnih in znanih čudežev za svetnico razglasila. — Ko so vikší v Rimu zvedili, de se Kina svetu odpira, so ročno svet imeli, po kterih potih in pomočkih bi se dalo tudi za kersanstvo tamkej več storiti. Goreči misijonarji se bodo neutegama, ako bo moč, v veliko obilnišim številu, kot dosihmal, podajali v une kraje. — Znano je, de se v Rimu, in pa na stroške sv. Očeta, v cerkvi sv. Klemená išete telesí slovanskih aposteljnov ss. Cirila in Metoda. Ni se pa dosih-

mal nič moglo najti, in preiskovavec Rossi tudi pravi, da ni veliko upanja, da bi se imenovane svetinje našle. Pri kopanju so zadeli na podzemeljsko baziliko, v kateri bi utegnile svetinje kje hranjene biti. Sicer se bere v listu Stanislava, olomovskega škofa, do kardinala Ptolomeja, ki ga prosi v njem, da naj bi pri papeži Gregorju XIII. podpiral prošnjo za svetinje ss. Cirila in Metoda, tole: Sv. Ciril pa počiva v cerkvi ss. apostelnov, in sv. Metod v cerkvi sv. Klementa. Zavaljo divjanja protestantov zoper svetinje in svete podobe pa papež takrat niso hotli svetih telés iz Rima dati. Tedaj so že leta 1581 želeli imeti telesi slovanskih apostelnov v slovanski zemlji. (Zagreb. L.) — Briksenški škof visokočastiti gospod Vincenci so med drugimi znamenitosti v Rimu v katakombah sv. Kaliksta ogledali tudi naj poslednjiši svete najdbe pod papežem Pijem IX. Tukaj je v neki kapeli grob sv. Cecilije mučenice, sv. papeža Ksista, in 11 družih ss. papežev iz prvih kersanskih stoletij, in zraven tega tudi napisi sv. papeža Damaza na te grobe v izvornim pisanji, in veliko družih napisov in podob, ki vse spričujejo vero prvih kristjanov v česenje svetnikov, njih priprosnje, poveličanje v prihodnjim življenji, daritev sv. maše, svete zakramente in druge naj imenitniši verske resnice, kakor tudi v poglavarstvo sv. Petra. Sedanji papež so napravili za toliko imenitne in svete spominke iz katakomb iz prvih časov posebin muzej, ki je že zdaj obilno napolnjen, in se še dan na dan z novimi najdbami obogatuje. V njih je ohranjen pobožni duh prvih kristjanov, in njih vera, ravno taka, kakoršna je do današnjiga dne popolnoma zvesto obvarovana. Kdor želi od tako imenitnih reči več brati, naj si naroči bukve: „Das wahre Urechristenthum“ v. Bern. Gailura. Innsbruck 1855. Že marsikteri krivoverie se je v katakombah h katoliški veri spreobrnil, ker tamkej govore kamni in mertve telesa; napihnjeno modrovanje pa mora jeziki za zobe pomakniti. — V terdo protestantskim Anhaltu se je poslednje leta katoliška vera obilno razširila, zlasti odkar je bil anhalt-köthenški vojvoda Ferdinand s svojo ženo Julijo, grofno Brandenburško, v katoliško Cerkev prestopil. Že je nekaj katoliških cerkvá zidanih, in v Bernburg-u je celo katoliški misijon dovoljen. — V Algiru je zraven 2,056,000 domačinov že 167,135 evropejcev, in 204 katoliških duhovnov. — Cesar v Anamu na jutrovim je dal zopet katoliškiga misijonarja, v. č. gosp. Melhior-a, ob glavo djati. — Iz Hartuma ravno dospel list naznanuje, da je 25. kim. ondodni sardinski poročnik Jakob Brun-Rollet umerl, ki je bil že 33 let v Sudanu. — Že nekoliko préd je umerl tudi ondodni mudir, Aratel Bej, kar je za misijon velika škoda. 19. kim. je prišel v Hartum parobrod Halil-pašatov, ki ima neki namen, vir Bele reke najti. Ker Hartum še žive dni ni vidil parobroda, je na tavzente radovidežev skupaj hrumelo to čudno čudo gledat. — 24. kim. se je podal stavbar Koch iz Hartuma v Evropo.

Misijonske naznanila.

(Dalje.)

Posebna previdnost Božja nad tem misijonom se je s tem razodela, da je lansko leto šlo 5 duhovnov iz gosp. Mazzatoviga sobivališa iz Verone v srednje-afrikanski misijon. Brez te pomoči se res ne vé, kaj bi bilo z misijonom. Naslednjič je šel v misijon tudi gosp. Alojzi Viehweider iz tridenške škofije na Tirolskim. Ravno zdaj dospeli listi pripovedujejo, da ga meseca kimovca še ni bilo v Hartumu, da so ga pa vsak čas pričakovali. Sedanjo dobo si prizadeva Marijna družba v ohranitev misijona zlasti osnovo ranjega provikarja Knoblerja izpeljavati, s tem namreč, da mladenec naj boljših dušnih zmožnost iz hartumske šole pošilja v Evropo, da naj bi se tukaj za misijon izlikali, izučili in zredili ter se potem v misijon nazaj vernili. Taki, ako bi bili v keršanstvu in čednosti zadosti vterjeni, za svoje rojake vneti in goreči, bi bili zanesljivo za misijon prav pripravi. Bog nam daj kaj taciga doživeti! Ranjki gospod

provikar je vprašal pred sv. kerstam mladenca, ki je zdaj v propagandi, kakošno ime de želi imeti? „Ime kaciga aposteljna, aposteljna Andreja“, je bil njegov odgovor. „Zakaj pa ravno tega?“ ga vpraša gosp. Knobler. „Ker Andrej pomeni moč, jest pa želim apostelj zamurcov biti, torej mi je moči potreba“, je rekel previdni mladenec. Pač resničin odgovor; moč leva bi mogel imeti, da bi s terdimi zamurci kaj opravil. Evropejski misijonarji pa bodo mogli prav v kratkih dobah, p. na 3 leta, v svojo domačijo se povračevati, ter se nekoliko poterditi in potem zopet v svoje vinograde se podajati.

Nato popisujejo naznanila posamezne misijoniša.

V Gondokori je bilo konec leta 1856 42 kristjanov, in le malo pripravljancov. Vsi ti so večji mladeneci, ki imajo v misijonu hrano in preskerbitev. Z odrasenimi se le težko kaj dá opraviti. Zraven tega, da so v sulici in puljavi, samopridni in meseni, tudi nimajo kar nobenih vikših zapopadkov. Barjan sicer pravi: nisim povodnji konj, ne lev; ne zavé se pa še, da se od njih loči. Vse njegovo tuhtanje se izhaja le na zdaj in tukaj. Ko njih otroci molijo, stari vprašajo: „Ali bo kej steklenk za to?“ Tudi se sliši: „Čimú učiti se in moliti, ko pa vender umerjemo?“ Barjan sicer nauku od vikših resnic ne nasprotva kmalo: „je že prav“, reče, tode njegova vetrasta glava si nič k sercu ne vzame. (Dalje st.)

Križček

Ljubljenimu učniku na grob.

O predragi,
Vselej blagi
Oče mladih!
Mir ti bodi

V tihim hladu, svetim kraji,
Duša pa veselje se v raji,
Dokler zemlja bo te krila,
In trobenta ne zbudila.

Zdaj počivaj
In vzivaj
V križ Očeta
Večne leta
Vse veselje,
Ko so želje
Tvoje mile
Se spolnile.
Šla z telesa
Je v nebesa
Duša srečno
In na večno.

Nepozabljen vsi mladosti
Pomni je tud Ti v svitlosti.
De se enkrat vsi in vsaki
Zopet vidmo nad oblaki.

J. V—c.

Duhovske zadere.

V ljubljanski škofii. Lokalija Čatež je podeljena g. Jož. Gregoriču, šent-marješkemu duh. pomočniku. Prestavljeni so naslednji gg.: Mat. Torkar iz Cernomeljna v Žuženbreg; Jan. Volčič iz Semiča v šent-Marjeto; Jan. Debelak iz Žuženbrega v Semič. Jož. Buh, novoposv., pride k sv. Petru na Novomeskim. — Umerli so: že 19. vinotoka g. Anton Jeglič, železniški fajm.; g. Blaž Lipovic fajm. v pokoji, 6. t. m. v Kovru; g. Jernej Brenk, opešaneč, v spodnjim Berniku 12. t. m.; g. Jakob Rohrman, duh. pom. v Trebelnim, 19. t. m. R. I. P.!

Spremembe v lavantinski škofii. Č. g. Janez Sredensček je prejel faro sv. Martina v Podčetrtku: — č. g. Gašpar Zupanc lokalijo Šmiklavža (St. Nicolaus bei Wiederdries); — č. g. Jožef Toporošič pa pride za namestnika v Razbor.

V terzaško-koperski škofii so prestavljeni čč. gg.: Jan. Zalokar za administ. v Risano; Jož. Budin za duh. pom. v Grizinjano; Korl Fabris v Partole; Fr. Rovnik, v Cittanuovo; Andr. Lavriha, novoposv., v Pe-

deno; Korl Mazek v Povir; Prim. Šubic, novoposv., v Truske; Luka Možina za ekspoz. v Račice; Ant. Siherl za kancelista v Terst; Jak. Leben, novposv., v Kovedo; Lor. Viezzoli v Kopro; Ant. Korobaić za duh. pom. k stari cerkvi sv. Antona v Terst; Matija Bastian za kateheta nunskih sol v Terst; Alojzi Paoli v Bersez; Jan. Planinšek, novoposv., v Črni verh; Jak. Sajovic v Mune; Andr. Cvenkel v Zdrenje; Feliks Costanzo v Stranjano; Šim. Karolnik v Jelšane; Fr. Repič v Pedeno; Fr. Čebular za duh. pom. k novi cerkvi sv. Antona v Terst; Ant. Nadrah v Boljunc; Jan. Frantov v Lanistje; Vikt. Bašič v Abacijo; Ant. Turek za farn. in dek. namest. v Portole; Peter Degrassi v Buje; Jan. Bastian za začas. vodjain kat. v Dogani v Terst; Jan. Grubisa za korvik. pri stolni cerkvi v Terst in pomočn. kat. v starim mestu; And. Sterk za korvik. k sv. Justu; J. Branchetta za začas. kat. v Kopro; Ant. Nesić v Gimino; Jan. Korban v Volosko; Jan. Mizzan, novoposv., za praznikarja in učenika v Pedeno; Jak. Kocjan v Antinjano; O. Giovanni, kapuc. iz Genve, za spovednika k nunam v Terst.

Drobtine.

(Zaušnica prekucuham.) Časniki govoré od neusmiljenja in divjavnosti, s katero prekucuhi v Lisaboni usmiljene sestre preganjajo. Kdo premore djanje taciñ ne-človekov zapopasti! Usmiljene sestre same sebe iz ljubezni do svojiga bližnjiga skorej čisto zapustijo in pozabijo. One bolnikam strežejo, jim rane obezujejo, cele noči pri njih prečujejo, kateri so večkrat tako neznanu zdelani, da bi si jih taki vekači čez usmiljene sestre še pogledati ne upali. Taki prekucuhi so pravi sovražniki terpečiga in zdraviga človeštva, in njih zlodjevo djanje ne more od drugod izvirati kakor iz pekla!

Boljšanje. Kaj ne, prijatelj, ti nič zanikarniga nočeš? Ne zanikarne hiše, ne zanikarniga prijatla, ne zanikarne obleke, ne zanikarne sukne in tudi zanikarne besede ne? — Vse de naj bi dobro bilo. Le svojo dušo hočeš še zmiraj malopridno imeti; o povej, zakaj samiga sebe tako hudo sovražiš, da nočeš nič zaničljiviga kakor le samiga sebe!

Sv. Avguštin.

Pregled katoliške Cerkve.

(Iz domačiga Koledarja.)

Njihova svetost, rimski papež.

Pij IX. (Janez Marija grof Mastai-Feretti), rojen 13. maja 1792 v Sinigallii na Rimskim, papež izvoljen 16. junija 1846 (po verstí od sv. Petra 258. papež).

Kardinali in višji opravniki papeževi.

Sveti kardinalski zbor, 70 kardinalov; vmes: škofov 6, mašnikov 50, diakonov 14.

Kardinal vikar (namestnik papežev): kard. Konstantin Patrizi.

Pervi državni minister: kard. Jakob Antonelli.

Prodatar (sprednik v podelitvah): kard. Hugo Peter Spinola.

Veliki penitencjar (spovednik): kard. Gabriel Feretti.

Poslanci papeževi; v Avstrii: Anton de Luca, tarsanski nadškof.

Nadškofje in škofje vse cerkve.

Vsa katoliška cerkev ima 137 nadškofov in 733 škofov in apostoljskih vikarjev, in čez 172 milijonov duš.

Evropa:	105	nadškofov,	520	škofov in ap. vikarjev,	135.000.000	duš.
Azija:	11	"	75	"	7.000.000	"
Afrika:	1	"	22	"	400.000	"
Amerika:	21	"	104	"	30.000.000	"
Avstralija:	1	"	12	"	100.000	"

V Avstriji je 17 nadškofov, 64 škofov, in 30.044.000 katoličanov.

Mili darovi.

Za afrikanski misijon:

Vse za spreobrnjenje nesrečnih grešnikov, posebno nečistnikov in pijancev 2 gold. — G. A. Kl. na B. 1 gld. — S Studenca na Igu 5 gold. — Neža Gorenc 1 gold. — N. N. iz Cirkelj križavček 33 kr.

Za misijon gosp. Olivieri-a:

Vse za spreobrnjenje nesrečnih grešnikov itd. 2 gld. — Neka gospa 1 gold. — Dve devici 36 kr.

Za bolnišnico in kat. cerkev v Jablunki:

Za spreobrnjenje nesrečnih grešnikov, posebno nečistnikov in pijancev 2 gold. (Z ravno tem napisam 2 gl. za mater, ki jo lačni otroci kruha prosijo; in 2 gold. za domače zamurce.)

Obrajt.

Na voljo dani tolar neke dobrotnice, je takole razkasan: 40 kr. za afrikanski misijon, 20 kr. za misijon gosp. Olivieri-a, 20 kr. za cerkev in bolnišnico v Jablunki, 20 kr. za lačne in stergane, 20 kr. za naše zamurce: vse v namen svetiga leta.

Pogovori z gg. dopisovarci.

Mladimu pesniku: Vsaka pesem mora določen „dober“ namen imeti, p. podučiti, giniti, serce za kako čednost močno vneti, in v dosego tega namena naj vsa pesem meri. Bolj ko pesem s svojo živostjo, mičnostjo, krepkostjo in z olikano zunaujo podoba ta namen doseže, boljše je pesem. — Marsikteri pa pesmi brez namena delajo, torej pesmi niso pesniške. Njih dosti tudi pesmi s pasjim namenam dela, torej so njih pesmi pasje; to pa se spodobi k večimu pesjanam in ne kristjanam. Kolikrat je „Danica“ take reči že v misel vzela, pa je marsikterim tudi le bob v steno! — Dokler le z mezinca zamore gibati, slepari človek „samiga sebe“, in druge. — G. J. K. v T.: S hvaležnostjo prejeli. — G. H-k.: Imate prav. — G. M. v K.: Po pošti dobite. — G. H-r.: Pisemno. — G. K.: Quod rarum carum!

Za dr. Knobleherjev spominek.

Prenesek od 1.—10. naznanila 4 cekini in 799 gold. 32 kr.

Iz leskovške v. č. dekanije s priporočilam, da naj se v kapeli sv. Frančiška Ksav. pri sv. Jakobu spominek postavi, naslednjih 28 gold.:

Gospod Edvard Polak, dekan v Leskovcu	5	"	—
- Janez Vovk, kaplan v Leskovcu	2	"	—
- Jožef Kanduč, kaplan v Leskovcu	2	"	—
- Andrej Kozjek, fajmošter na Studencu	1	"	—
- Fr. Grivic, kaplan na Studencu	1	"	—
- Ign. Kutnar, fajmošter v Boštanji	1	"	—
- Jan. Kunstelj, fajmošter v Skoecjanu	1	"	—
- Ant. Lavter, kaplan v Skoecjanu	2	"	—
- Fr. Levičnik, kaplan v Skoecjanu	1	"	—
- Kašp. Gašperlin, lokal. v Bučki	2	"	—
- Matija Pfeifer, fajmošter na Raki	5	"	—
- Jož. Grablovic, fajmošter v Sent-Jernej	1	"	—
- Jan. Lesjak, fajmošter v Kostanjevici	2	"	—
- Andr. Zajic, fajmošter v Doljnah	1	"	—
- Šim. Šink, vikari na Kerskim	1	"	—

Dalje iz Novomeškiga vv. č.

Gospod Jernej Arko, korar in prost v Novim mestu	5	"	—
- Andrej Metere, korar v Novim mestu	2	"	—
- Matevž Svetličič, korar v Novim mestu	3	"	—
- Ignaci Mali, vikari v Novim mestu	1	"	30
- Jakob Jerin, fajmošter pri Beli cerkvi	2	"	—
- Janez Judnič, kaplan v Toplicah	1	"	—
- J. R. z Berd na Goriskim	1	"	—
- L. W.	3	"	—
- Nace Podobnik, fajmošter v Sent-Joštu	2	"	—
- F. P. 2 tolarja križaveca, t. j.	4	"	24
- Anton Anžur, duhovni pastir v Črnim verhu	2	"	—
- Luka Aleš, duhovni pastir v Črnim verhu	3	"	—
- Devica J. Selan 1 tolar, t. j.	2	"	—

Skupaj: 59 gold. 54 kr.

S poprejšnjim: 4 cekini in 859 " 26 "